

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGÂN HÀNG TP. HỒ CHÍ MINH

MAI BÌNH DƯƠNG

**TÁC ĐỘNG CỦA VỐN CHỦ SỞ HỮU, RỦI RO TÍN
DỤNG ĐẾN SỰ ỔN ĐỊNH TÀI CHÍNH CỦA NGÂN
HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

TP. HỒ CHÍ MINH - NĂM 2018

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGÂN HÀNG TP. HỒ CHÍ MINH

MAI BÌNH DƯƠNG

**TÁC ĐỘNG CỦA VỐN CHỦ SỞ HỮU, RỦI RO TÍN
DỤNG ĐẾN SỰ ỔN ĐỊNH TÀI CHÍNH CỦA NGÂN
HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Chuyên ngành: Tài chính – Ngân hàng

Mã số: 62.34.02.01

Người hướng dẫn khoa học: PGS, TS Nguyễn Ngọc Thạch

TP. HỒ CHÍ MINH - NĂM 2018

MỤC LỤC

TRANG PHỤ BÌA

MỤC LỤC

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

DANH MỤC BẢNG BIỂU

TÓM TẮT	5
LỜI CAM ĐOAN	7
LỜI CẢM ƠN	8
CHƯƠNG 1: GIỚI THIỆU CHUNG.....	1
1.1. Tính cấp thiết của đề tài	1
1.2. Khe hở nghiên cứu	3
1.3. Mục tiêu nghiên cứu.....	6
1.4. Câu hỏi nghiên cứu	7
1.6. Dữ liệu và phương pháp nghiên cứu	8
1.7. Đóng góp khoa học của đề tài nghiên cứu	10
❖ Về mặt lý luận.....	10
❖ Về mặt phương pháp.....	10
❖ Ý nghĩa về mặt thực tiễn.....	11
1.8. Kết cấu luận án.....	13
CHƯƠNG 2: LÝ LUẬN VỀ TÁC ĐỘNG CỦA VỐN CHỦ SỞ HỮU VÀ RỦI RO TÍN DỤNG VỚI SỰ ỔN ĐỊNH TÀI CHÍNH CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI.	15
2.1. Lý luận về vốn chủ sở hữu của ngân hàng thương mại	15
2.1.1. Khái niệm vốn chủ sở hữu của ngân hàng thương mại.....	15
2.1.2. Thành phần vốn chủ sở hữu của ngân hàng thương mại	16
2.2. Lý luận về rủi ro tín dụng tại ngân hàng thương mại.....	17
2.2.1. Khái niệm rủi ro tín dụng	17
2.2.2. Phân loại rủi ro tín dụng.....	18
2.2.3. Đo lường rủi ro tín dụng tại ngân hàng thương mại	19

2.2.4 Nguyên nhân của rủi ro tín dụng.....	23
2.2.4.1 Lý thuyết Thông tin bất cân xứng	23
2.2.4.2 Lý thuyết Chi phí đại diện.....	24
2.3. Cơ sở lý luận về ổn định tài chính của ngân hàng thương mại.....	27
2.3.1. Khái niệm về ổn định tài chính	27
2.3.2 Khái niệm về sự ổn định tài chính của ngân hàng	29
2.3.3. Tầm quan trọng của ổn định tài chính ngân hàng	30
2.3.4. Phương pháp đo lường sự ổn định tài chính của ngân hàng	31
2.4. Lý thuyết về tác động của vốn chủ sở hữu đến sự ổn định tài chính của ngân hàng	35
2.4.1. Lý thuyết gia tăng vốn chủ sở hữu làm giảm sự ổn định tài chính của ngân hàng	35
2.4.2. Lý thuyết gia tăng vốn chủ sở hữu làm tăng sự ổn định tài chính của ngân hàng	37
2.5. Lý thuyết về tác động của rủi ro tín dụng đến sự ổn định tài chính của ngân hàng	40
2.6. Tổng quan các nghiên cứu liên quan	42
2.6.1. Các nghiên cứu vận dụng Z-score để đo lường sự ổn định tài chính của các ngân hàng thương mại.....	42
2.6.2. Các nghiên cứu về tác động của vốn chủ sở hữu đến sự ổn định tài chính của các ngân hàng thương mại.	44
2.6.3. Các nghiên cứu về tác động của rủi ro tín dụng đến sự ổn định tài chính của các ngân hàng thương mại	47
2.6.4. Đánh giá các nghiên cứu trước	55
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2.....	58
CHƯƠNG 3: PHƯƠNG PHÁP VÀ DỮ LIỆU NGHIÊN CỨU	59
3.1. Quy trình nghiên cứu	59
3.2. Phương pháp nghiên cứu.....	59
3.2.1. Đo lường sự ổn định tài chính của ngân hàng thương mại	59

3.2.2. Mô hình và giả thuyết nghiên cứu	61
3.2.2.1. Mô hình nghiên cứu	61
3.2.2.1. Mô tả các biến giải thích	64
3.2.2.3. Giả thuyết nghiên cứu	71
3.3. Thu thập và xử lý dữ liệu	74
3.4. Phương pháp ước lượng	76
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3.....	80
CHƯƠNG 4: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU TÁC ĐỘNG CỦA VỐN CHỦ SỞ HỮU VÀ RỦI RO TÍN DỤNG ĐẾN SỰ ỔN ĐỊNH TÀI CHÍNH CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM	81
4.1. Thống kê mô tả mẫu nghiên cứu và tương quan giữa các biến	81
4.3. Kết quả ước lượng mô hình:	85
4.3.1. Kết quả nghiên cứu tác động của vốn chủ sở hữu đến sự ổn định tài chính của các ngân hàng thương mại Việt Nam.....	85
4.3.2. Kết quả nghiên cứu tác động của rủi ro tín dụng đến sự ổn định tài chính của các ngân hàng thương mại Việt Nam.....	96
4.3.3. Tóm tắt kết quả nghiên cứu tác động của vốn chủ sở hữu, rủi ro tín dụng đến sự ổn định tài chính của ngân hàng thương mại Việt Nam.....	109
KẾT LUẬN CHƯƠNG 4.....	113
CHƯƠNG 5: KẾT LUẬN VÀ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG SỰ ỔN ĐỊNH TÀI CHÍNH CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM	114
5.1. Kết luận	114
5.2. Các giải pháp nhằm tăng cường sự ổn định tài chính của các ngân hàng thương mại Việt Nam	115
5.2.1. Giải pháp nhằm gia tăng vốn chủ sở hữu của các ngân hàng thương mại....	115
5.2.2. Giải pháp nhằm quản trị rủi ro tín dụng tại các Ngân hàng thương mại	117
5.2.3. Các giải pháp khác nhằm tăng cường sự ổn định tài chính của các Ngân hàng thương mại	118

5.2.4. Xây dựng hệ thống cảnh báo sớm rủi ro tín dụng cho Ngân hàng thương mại Việt Nam	119
5.3. Kiến nghị đối với Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, Chính phủ.....	121
5.4. Hạn chế và hướng nghiên cứu tiếp theo.....	123
KẾT LUẬN	125

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt

Tiếng Anh

PHỤ LỤC 1: THỐNG KÊ MÔ TẢ VÀ MA TRẬN HỆ SỐ TƯƠNG QUAN

PHỤ LỤC 2: KẾT QUẢ HỒI QUY MÔ HÌNH

PHỤ LỤC 3: DANH SÁCH CÁC NGÂN HÀNG TRONG MẪU NGHIÊN CỨU

TÓM TẮT

Luận án “**Tác động của vốn chủ sở hữu, rủi ro tín dụng đến sự ổn định tài chính của ngân hàng thương mại Việt Nam**” hệ thống cơ sở phương pháp luận về vốn chủ sở hữu và rủi ro tín dụng và sự ổn định tài chính của ngân hàng đồng thời phân tích tác động của vốn chủ sở hữu và rủi ro tín dụng với sự ổn định tài chính của ngân hàng gắn với bối cảnh khủng hoảng tài chính thế giới và ảnh hưởng của nó đến các ngân hàng trong nước.

Thông qua việc sử dụng dữ liệu bảng với các phương pháp tác động ngẫu nhiên (Random Effects) và tác động cố định (Fixed Effects; phương pháp ước lượng bình phương tối thiểu tổng quát khả thi (Feasible General Least Square – FGLS); phương pháp ước lượng GMM hệ thống (System General Method of Moments) cho thấy:

(1) Khi tỷ lệ vốn chủ sở hữu gia tăng sẽ làm gia tăng sự ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam, và rủi ro tín dụng gia tăng sẽ làm giảm sự ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam.

(2) Việc gia tăng tỷ lệ vốn chủ sở hữu trên tổng tài sản (EQTA) có thể giúp làm gia tăng sự ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam nhưng chỉ đến một mức tỷ lệ nhất định nào đó. Nếu tỷ lệ vốn chủ sở hữu trên tổng tài sản (EQTA) vượt qua mức này thì việc gia tăng vốn chủ sở hữu lại có thể làm giảm sự ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam do hiệu quả hoạt động kinh doanh giảm sút. Tỷ lệ vốn chủ sở hữu trên tổng tài sản tại điểm đảo chiều sự ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam chính là tỷ lệ vốn chủ sở hữu trên tổng tài sản tối ưu, mà tại mức tỷ lệ này sự ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam là cao nhất.

(3) Nghiên cứu chỉ ra ảnh hưởng của khủng hoảng tài chính đến sự ổn định tài chính của ngân hàng, kết quả nghiên cứu ý nghĩa thống kê ở mức 5% và mang dấu âm, cho thấy rằng trong điều kiện khủng hoảng sẽ làm gia tăng sự bất ổn định của các NHTM Việt Nam. Bên cạnh đó, trong điều kiện khủng hoảng, sự gia tăng tỷ lệ vốn chủ sở hữu trên tổng tài sản sẽ làm gia tăng sự bất ổn định của các NHTM Việt Nam.

(4) Bên cạnh việc tìm kiếm bằng chứng về tác động của rủi ro tín dụng đến sự ổn định tài chính của ngân hàng, nghiên cứu còn xem xét tác động này trong điều kiện khủng hoảng tài chính vào những năm 2008 và 2009. Kết quả hồi quy cho thấy, hệ số hồi quy của biến khủng hoảng có ý nghĩa thống kê ở mức 5% và mang dấu âm cho thấy rằng trong điều kiện khủng hoảng, tác động ngược chiều của rủi ro tín dụng đến sự ổn định tài chính trong điều kiện khủng hoảng và chỉ số Z-score: sự gia tăng tỷ lệ nợ xấu trên tổng dư nợ sẽ làm giảm sự ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam khi các yếu tố khác không đổi, điều này phù hợp với kết quả của các nghiên cứu trước của các quốc gia trên thế giới.

Thông qua kết quả ước lượng của mô hình hồi quy, nghiên cứu đề xuất những kiến nghị quản trị vốn, quản trị rủi ro tín dụng cho các NHTM Việt Nam nhằm gia tăng sự ổn định tài chính của các NHTM.

LỜI CAM ĐOAN

Tên tôi là: Mai Bình Dương;

MSHV:

Sinh ngày: 20/01/1981

tại: Thanh Hóa

Quê quán: Xã Nga Thiện - Huyện Nga Sơn - Tỉnh Thanh Hóa

Hiện đang công tác tại: Trường Đại học Văn Lang

Là nghiên cứu sinh khóa 18 của trường Đại học Ngân hàng TP HCM

Chuyên ngành Tài chính ngân hàng

Mã số: 62.34.02.01

Đề tài nghiên cứu: **Tác động của vốn chủ sở hữu, rủi ro tín dụng đến sự ổn định tài chính của ngân hàng thương mại Việt Nam**

Dưới đây, tôi xin cam đoan:

1. Đây là luận án do bản thân tôi trực tiếp thực hiện dưới sự hướng dẫn của Thầy PGS TS Nguyễn Ngọc Thạch.
2. Công trình này không trùng lặp với bất kỳ nghiên cứu nào khác đã được công bố tại Việt Nam.
3. Các số liệu và thông tin trong nghiên cứu là hoàn toàn chính xác, trung thực và khách quan, đã được xác nhận và chấp thuận của cơ sở nơi nghiên cứu.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật về những cam kết này.

TP. HCM ngày tháng năm 2018

Nghiên cứu sinh

Mai Bình Dương

LỜI CẢM ƠN

Luận án này đã không thể hoàn thành nếu thiếu sự hướng dẫn, cổ vũ động viên và hỗ trợ của nhiều cá nhân và tổ chức. Trước tiên, tôi xin bày tỏ sự kính trọng và lòng biết ơn sâu sắc tới PGS TS Nguyễn Ngọc Thạch đã hướng dẫn, động viên giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu và viết luận án này. Những nhận xét và đánh giá của Thầy, đặc biệt là những gợi ý về hướng giải quyết vấn đề trong suốt quá trình nghiên cứu, thực sự là những bài học vô cùng quý giá đối với tôi không chỉ trong quá trình viết luận án mà cả trong hoạt động nghiên cứu chuyên môn sau này. Thầy luôn động viên, hỗ trợ, giúp đỡ những lúc tôi cảm thấy khó khăn nhất và giúp tôi vượt qua mọi trở ngại. Tôi xin bày tỏ lời cảm ơn chân thành đến các quý thầy cô trong ban hội đồng, các Thầy, Cô đã giúp tôi từ những định hướng, sửa chữa về đề tài nghiên cứu của mình. Tôi xin chân thành cảm ơn tập thể giảng viên Khoa Tài chính ngân hàng trường đại học Ngân hàng TP HCM, các Thầy Cô đã giúp đỡ, góp ý và tạo mọi điều kiện tốt nhất cho tôi trong quá trình nghiên cứu và viết luận án của mình. Tôi xin cảm ơn Ban Giám hiệu và tập thể giảng viên Tài chính - Kế toán Trường đại học Văn Lang, nơi tôi đang công tác, những đồng nghiệp đã chia sẻ, động viên, giúp đỡ để tôi hoàn thành luận án này. Cuối cùng, tôi xin cảm ơn vợ và các con đã động viên và hỗ trợ tôi rất nhiều về mặt thời gian, hy sinh về vật chất lẫn tinh thần để giúp tôi hoàn thành luận án này.

Nghiên cứu sinh

Mai Bình Dương